

RAZMIŠLJANJE OB SLOVENSКИH REVIJAH

Revija, ki bi v resnici pomenila nov glas v našem duhovnem prostoru, lahko nastane le iz najbolj naravne zavezanosti do tega prostora, ki nam je usojen in ki smo v njem dolžni izpolniti njegove naravne zapovedi, narekovane iz zahtev njegovega obstoja samega, njegove rasti in njegove posebnosti.

Te zapovedi nam predvsem narekujejo obnovo njegovega zrušenega in zmaličenega duha takorekoč od tal samih, obnovo, ki mora obseči vsesplošen in temeljit pretres vseh resničnih in namišljenih naših vrednot in ki mora postati stalni in nenehno navzoči proces, zakaj od tega je odvisno, ali bo ta prostor kot samostojnost resnično živ ali je samo podaljšek, oziroma popačenost drugih prostorov. Njegovo identičnost, njegovo resničnost more ustvariti samo pristna, nepotvorjena podoba o njem, pravzaprav podoba o sebi samem. Prostor brez lastne podobe je slep in jalov in prostor s krivo, ponarejeno svojo podobo je zaklet in poln nevarnosti zase in za druge.

Zato mislimo, da se moramo obrniti k sebi, k iskanju sebe, oziroma svoje lastne podobe, ki smo jo v dogajanju zadnjih desetletij, ko so bila naša dejanja močnejša od nas samih, izgubili. Prepričani smo namreč, da se samo s svojo resnico lahko prebijemo k resnici drugih in da nas edinole to lahko povzdigne med tiste, ki se danes zoper vso neznansko in uničujočo inertnost vzpostavljenih miselnih in družbenih sistemov, vzdrževanih s sredstvi, ki jih svet še ni videl, prebijajo k novim vidikom sveta.

Bili smo eno od gibal dogajanja, v katerem so se odigrali najstrašnejši in po obsegu največjih pretresi, ki jih svet pomni; naše dejanje v tem dogajanju morda pomeni začetek procesa, v katerem narodi, ki zaradi svoje "telesne" neznatnosti, ne morejo naslanjati svojega obstoja in svoje veljave na neznansko silo sodobnih sredstev, ustanavljajo novo postavo, novo težo na tehtnici sveta, postavo množične vesti.

Bolj kot izid tega dogajanja je za nas pomembno to, da ga čutimo v prvi vrsti kot pretresljivo doživetje sebe samih, zakaj v tem vidimo potrditev, da ima to dejanje izvor v nas samih, ne glede na to, kako smo se tega tedaj zavedali, kakšna znamenja smo mu nadevali in kako smo ga pojmovali. In če ima ta naša najhujša izkušnja samih sebe, ta edina priča naše današnje resničnosti, docela tujo, iz doktrinarskih predsodkov zgrajeno podobo, je to morda od vsega, kar se je z nami zadnja desetletja dogajalo, najbolj tragičen, oziroma najbolj poguben dogodek, ali natančneje, najbolj pogubno trajanje, zakaj to slejkoprej pomeni, da naš prostor izgineva in da naš duh, odrezan od virov, pri katerih bi se moral napajati, ugaša. Najvažnejše gradivo naše navzočnosti je ostalo ukleto in namesto naše odrešitve postalo naša kazen.

Vendar v tem zavratnem dogodku ne vidimo le prestopka zoper sebe. Usodnost naših izkušenj, ki se je sklenila z usodnostjo vsesplošnega dogajanja v današnjem

svetu, nas je zavezala v dolg do vseh tistih, ki danes hodijo pot, po kateri smo hodili mi. In ko smo izdali sebe, smo izdali tudi te. Dolžni smo torej povedati s svojo besedo tudi zaradi drugih, dolžni smo sprejeti breme svojega posebnega bivanja nase, da bomo zmožni duha, ki se lahko daruje vsem, ali če hočete, duha, ki ga narava, zgodovina, sprejme medse kot enega svojih dejanj in svojih zakonov. Tedaj se bomo lahko brez bojazni odprli resnici drugih, tedaj se ji ne bomo zgolj pridruževali ali se ji podrejali, temveč se bomo z njo oplajali.

Vodstvo revije bi se moralo držati načela, da spoznanja drugih prinaša iz njegovega vira in ne po njegovih epigonih, ne po tistih, ki naš prostor vzdržujejo v stanju duhovne province, da bi lahko kot njeni duhovni upravitelji brezkončno trajali.

Revija bi morala ves svoj napor posvetiti preseganju sedanjih naših razmer in sedanje naše duhovne ravni, če jo sploh lahko tako imenujemo, ker bi šele neko novo ozračje ustvarilo pogoje za nastanek novih kvalitete in obenem pogoje za novo ovrednotenje že nastalih, predvsem tistih, ki smo jih v svoji šlepoti vedoma ali nevedoma prezrli.

Revija bi nikakor ne smela biti prostor za javno ovaduštvo, ne bi smela biti priložnost za uničujoča obračunavanja med sprtimi posamezniki ali skupinami, ali drugače povedano, revija ne bi smela prevzemati sramotne dediščine naše polpreteklosti ter biti eden od nadaljevalcev našega medsebojnega duhovnega pokola, ki z večjimi in manjšimi premori traja že dobri dve desetletji.

Zato bi se morala dvigniti nad vsako formalno pripadnost nazorskega, strankarskega ali estetskega značaja, oziroma, zavrniti bi morala vsakršno namero, ki bi poskušala vsiliti reviji kakršnokoli ekskluzivnost, ker zavračamo iluzijo, po kateri je vrednost ljudi in njihovega početja določeno in odločeno že z njihovo pripadnostjo. To je sicer priložnost, vendar priložnost samo za pomanjkljive in izvrnjene talente, kakor je za resnične darove poguba.

Revija bi morala, nasprotno, odpreti svoje strani vsebini, to se pravi vsakomur, ki ima kaj povedati in temu svetu kaj reči. Odprta bi morala biti za izraz vsakega pristnega doživetja, ne glede na to, kaj bi ta izraz pomenil kot zvrst ali oblika. Nadalje, odprta bi morala biti vsem odkritjem in novim pogledom, po katerih bi prepoznavali sebe in druge.

Ne gre namreč za to, da bodi vse pozabljeno, temveč gre, nasprotno, za to, da ne bi ostalo ničesar prikritega. In spet ne gre za to, da bi se vsi zgrnili pod eno streho in zopet postali čreda, kakor smo to postali med vojno, še bolj pa po njej, temveč gre prav za to, da čreda prenehamo biti in da se začenjamo razločevati taki, kakršni v resnici smo. In če tega razločevanja nismo zmožni, če nismo zmožni preseči svojega zasebnosti, je bolje, da se svojih besed za zdaj vzdržimo, zakaj take besede nikomur nič ne dajejo, te besede, nasprotno, vsem nekaj jemljejo, ker naš javni prostor spreminjajo v sejmarstvo.